

Pakolaisten vastaanottaminen kuntaan ja kotoutumisen edistäminen

Khall 16.01.2023 § 17

Valmistelija

Valmistelu ja lisätiedot: Hallintojohtaja Kari Kankaanranta, puh. 044 422 4020.

Satakunnan ELY-keskus on tehnyt esityksen Euran kunnalle koskien pakolaisten vastaanottoa vuonna 2023.

”Suomeen saapuvien turvapaikanhakijoiden määrä on vähentynyt huomattavasti vuoden 2015 tasosta, jolloin maahan saapui 32 476 turvapaikanhakijaa. Vuonna 2021 hakijoita oli enää 2 545. Tänä vuonna luku on nousussa, sillä 14.9.2022 mennessä hakijoita on ollut jo 4 027. SPR:n Porin vastaanottokeskuksen kirjoilla turvapaikkaa hakevia on n. 100.

Ukrainasta sotaa pakenevien auttamiseksi EU aktivoi tänä vuonna ensi kertaa tilapäisen suojelun direktiivin. Sen mukaan kaikki EU-maat Suomi mukaan lukien ovat velvollisia myöntämään tilapäistä suojelua päätöksessä määritetyille ryhmälle eli Ukrainan sotaa pakeneville. Tilapäistä suojelua on 14.9.2022 mennessä hakenut jo 38 588 henkilöä. Satakunnassa tilapäistä suojelua saavia on 14.9.2022 tilanteen mukaan 1 680. Heistä 93 % on SPR:n Porin vastaanottokeskuksen kirjoilla, vaikka ovatkin sijoittuneet yksityismajoitukseen ympäri Satakuntaa. Sotaa pakenevien määrän kasvaessa MediVida Oy perusti elokuun alusta lukien Kankaanpähän uuden vastaanottokeskuksen, jonka kirjoilla on pelkästään ukrainasta paenneita, tällä hetkellä lukumäärä on 123 henkilöä.

Satakunnan ELY-keskuksella on voimassa oleva sopimus kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä kaikkien Satakunnan 16 kunnan kanssa. Vuonna 2022 elokuun loppuun mennessä oleskeluluvan saaneita turvapaikanhakijoita on sijoitettu Satakunnan ELY-keskukselle tehtyjen kuntasijoitushakemusten perusteella 21 henkilöä. Kaikki sijoitukset on tehty Poriin. Poriin on myös sijoitettu 6 Valtioneuvoston päätöksellä Afganistanista evakuoitua henkilöä. Näiden lisäksi Poriin on lokakuussa saapumassa ryhmä kiintiöpakolaisia, joiden vastaanottamiseen Porin kaupunki on antanut suostumuksensa. Kiintiöpakolaisia on Satakunnassa viime vuosina sijoitettu Porin lisäksi Huittisiin ja Euraan. Vuonna 2023 Satakuntaan pyritään sijoittamaan noin 20 kiintiöpakolaista.

Tilapäistä suojelua saavat ukrainalaiset eivät vielä tällä hetkellä kuluta ELY-keskuksen kanssa sovittuja kuntapaikkoja. Hallitus on kuitenkin esittänyt, että tilapäistä suojelua saavaan, joka täyttää kotikuntalain edellytykset, sovellettaisiin jatkossa myös kuntaan osoittamisen säännöksiä. Kuntaan osoittamista koskevaa sääntelyä muutettaisiin kuitenkin vastaamaan nykytilaa siten, että kuntapaikat varattaisiin pääasiassa kiintiöpakolaisille, ilman huoltajaa saapuneille alaikäisille sekä haavoittuvassa asemassa oleville. Pakolaisiin liittyvät kotoutumislain mukaiset korvaukset tulevat jatkossa jakaantumaan kunnan ja hyvinvointialueen kesken.

Osa turvapaikkaa hakevista sekä tilapäistä suojelua saavista tulee tarvitsemaan kuntasijoituspaikan. Turvapaikanhakijoiden ja tilapäistä suojelua hakevien määrästä riippumatta Satakunnassa, kuten muuallakin Suomessa, tulee aina olla valmius vuoden 2015 kaltaiseen tilanteeseen Tästä syystä pidämme tärkeänä, että myös Euran kunta sitoutuisi

jatkossakin oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden, tilapäistä suojelua saavien ja kiintiöpakolaisten vastaanottoon.

Satakunnan ELY-keskus esittää, että Euran kunnan ja Satakunnan ELY-keskuksen välistä, 13.3.2019 päivättyä sopimusta kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä päivitetäisiin siten, että vuonna 2023 Euran kunnan vastaanottama kotoutumislain 2 §:n 2 ja 3 momentin piiriin kuuluvien henkilöiden määrä on 10-15 kiintiöpakolaista. Halutessanne voitte myös esittää arvionne Euran kunnan mahdollisuuksista vastaanottaa muita haastavassa asemassa olevia oleskeluluvan saaneita turvapaikanhakijoita tai tilapäistä suojaa saavia henkilöitä.

Toivomme Euran kunnan suhtautuvan esitykseen myönteisesti. Halutessanne voimme lähettää Teille sopimusluonnoksen päätöksentekoa varten.”

Euran kunnanhallitus päätti kokouksessaan 4.2.2019 (§ 67) hyväksyä sopimuksen kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä ja sitoutui 8–10 kiintiöpakolaisen vastaanottamiseen vuonna 2019.

7.12.2020 (§ 356) kunnanhallitus päätti, että Euran kunta pidättäytyy vastaanottamasta kiintiöpakolaisia vuonna 2021. Koronatilanteen nähtiin vaikeuttaneen vapaaehtoistyönä tehtyä kotouttamista ja sen nähtiin työllistäneen kasvavassa määrin sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöitä. Tästä syystä uusien kiintiöpakolaisten vastaanoton nähtiin vaikeuttavan akuuttien tehtävien hoitoa. Kunnanhallitus päätti, että uusien kiintiöpakolaisten vastaanottoon voidaan palata syksyllä 2021 koskien vuonna 2022 otettavia kiintiöpakolaisia.

Valtuusto on hyväksynyt 16.11.2020 (§ 48) Euran kunnan kotouttamisohjelman 2020-2024. Tämä on esityslistan oheismateriaalina. Euran kunnan kotouttamisohjelman tarkoituksena on kotouttamislakiin perustuvien kotouttamistoimien lisäksi kiinnittää huomiota maahanmuuttajien kotoutumiseen yksilöllisenä prosessina. Maahanmuuttajien kotoutumisen tukemiseen ja edistämiseen tarvitaan monia eri toimijoita ja näiden yhteistyötä. Kotouttamistyö koskee kaikkia Eurassa asuvia maahanmuuttajia, ja kotouttamistyötä tekevät kunnan eri hallintokuntien lisäksi monet muut paikalliset ja seudulliset organisaatiot, kuten työ- ja elinkeinotoimisto, Kansaneläkelaitos, aikuiskoulutusorganisaatiot, seurakunnat ja kolmannen sektorin toimijat

Esityslistan oheismateriaalina on muistio, joka avaa pakolaisten vastaanotosta aiheutuvien kustannusten korvaamisen jakautumista kunnan ja hyvinvointialueen kesken vuonna 2023. Asia on lausunnolla, joten prosenttiosuuksiin voi tulla vielä muutoksia.

Esityslistan oheismateriaalina työ- ja elinkeinoministeriössä laadittu infokirje, jonka tarkoituksena on välittää kunnille ajankohtaista tietoa tilapäistä suojelua saavien, turvapaikanhakijoiden ja kiintiöpakolaisten tilanteesta ja esittää, että kunnat varautuisivat pakolaisten vastaanottoon.

Hallintosäännön 23 § mukaan kunnanhallitus ratkaisee asiat, joita ei ole säädetty tai muuten määrätty kunnan muun viranomaisen toimivaltaan.

ELY-keskuksen ja kunnan uudessa sopimusohjelmassa on erikseen huomioitu sekä kiintiöpakolaiset, tilapäistä suojelua saavat ja oleskeluluvan saaneet turvapaikanhakijat. Sopimusluonnos on jätetty

avoimeksi tilapäistä suojelua saaviin ja oleskeluluvan saaneisiin turvapaikanhakijoihin liittyen, jotta kunta voi lisätä siihen harkinnan mukaiset määrät. Kuntapaikat vuonna 2023 kohdistetaan vain kiintiöpakolaisiin ja muihin haasteellisessa asemassa oleviin. Vastaanottokeskuksesta saamamme tiedon mukaan Euran kunnassa on tällä hetkellä noin 120 tilapäistä suojelua saavaa, joista ehkä n. 10 % saattaisi olla sellaisia haastavassa asemassa olevia, joille kuntapaikka on tarpeellinen.

Työ- ja elinkeinoministeriön pakolaisten kuntiin ohjaamisen ja kotoutumisen tuen toimintaohjelman kautta on saatavana lisärahoitusta kiintiöpakolaisia vastaanottaville kunnille. Nämä rahoitukset tulevat kotolain mukaisten laskennallisten korvausten ja erityiskustannusten korvausten lisäksi. Kiintiöpakolaisten vastaanottoon sitoutunut kunta/kaupunki voi hakea tukea pakolaisten vastaanottoon ja kotoutumiseen tarkoitetun henkilöresurssin palkkauskustannuksiin.

Kunta voi myös sitoutua siihen, että osa (väh. 5 hlöä) vastaanotettavista kiintiöpakolaisista tai muista kansainvälistä suojelua saavista pakolaisista on kiireellisesti uudelleensijoitettavia ns. hätätapauksia, jolloin kunta/kaupunki voi hakea myös kiireellisen uudelleensijoittamisen lisätukea. Lisäksi laskennallisen korvauksen lisäosan ehtoihin on lisätty (ulkomaalaislain 52 §) sekä perheenyhdistämisen kautta oleskeluluvan saaneet ja kansainvälistä suojelua saavien muista omaisista (115 §). Palkkauskustannuksiin tarkoitetun tuen avulla palkattava henkilö vastaa varmastikin myös tilapäistä suojelua saavien ukrainalaisten kotouttamisen tarpeisiin.

Avustusta voidaan myöntää 30.6.2025 asti. Myönnetään vähintään 12 kuukaudeksi. Avustus on tarkoitettu pakolaisten vastaanoton ja kotoutumisen palveluiden lisäresursointiin ja toimintamallien sekä yhteistyökäytäntöjen kehittämiseen. Avustuksella korvataan palkkakustannuksia toteutuneiden kustannusten mukaan (80 % toteutuneista palkkakustannuksista ilman työnantajan sivukuluja). Lisätuen ehtona on, että hakijakunta/kunnat ovat vastaanottaneet kiintiöpakolaisia vuosina 2021 tai 2022 tai, että kunta/kunnat vastaanottaa pakolaisia vuonna 2023. Kunnalla/kunnilla tulee olla henkilöresurssi pakolaisten vastaanottoon ja kotoutumiseen ennen avustuksen hakemista.

Kiireellisen uudelleensijoittamisen lisätuen haku-aika on jatkuva toimintaohjelman ohjelmakauden ajan (2022-2027), lisätuen ehdot tulee kuitenkin täytyä vuosittain. Lisätuki on 3 422,50 € alle 7-vuotiaasta ja 1 150 € 7 vuotta täyttäneestä kiireellistä uudelleensijoittamista tarvitsevasta kiintiöpakolaisesta.

Laskennallisen korvauksen lisäosan henkilöpiiriä on laajennettu edellisestä vuodesta. Jatkossa laskennallisen korvauksen lisäosaa maksetaan myös yksilöllisen ja inhimillisen syyn perusteella oleskeluluvan saaneista (ulkomaalaislain 52 §) sekä perheenyhdistämisen kautta oleskeluluvan saaneista kansainvälistä suojelua saavien muista omaisista (115 §). Laskennallisen korvauksen lisäosa on 2 053,50 euroa alle 7-vuotiaista ja 609 euroa 7 vuotta täyttäneistä henkilöistä. Tukitasoa on nostettu.

Esityslistan oheismateriaalina Työ- ja elinkeinoministeriön ohje kotoutumisen edistämisestä.

Satakunnan kunnat ja eteläisen Satakunnan kunnat neuvottelevat yhteisesti maahanmuuttajien ohjaamiseen liittyvästä resurssista.

Vuodelle 2023 kiintiöpakolaisia esitetään sijoitettavaksi Euraan ja Raumalle. Huittisten kaupunki on ottanut kiintiöpakolaisia vastaan vuonna 2022. Huittisilla on valmius ottaa myös vuonna 2023. Muille kunnille on esitetty turvapaikan saaneita ja tilapäisen suojelun piirissä olevia. Näillä statukselle olevat henkilöt voivat kuitenkin valita vapaasti asuinkuntansa.

Kunta voi päättää sopimuksen hyväksymisestä huolimatta, milloin kiintiöpakolaisia otetaan vastaan.

Esittelijä	Kunnanjohtaja Juha Majalahti
Päätösehdotus	Kunnanhallitus merkitsee tiedoksi kunnalle esitetyn sopimuksen ELY-keskuksen ja kunnan välillä, jonka myötä vuonna 2023 Euran kunnan vastaanottama kotoutumislain 2 §:n 2 ja 3 momentin piiriin kuuluvien henkilöiden määrä on 10-15 kiintiöpakolaista. Lisäksi kunnanhallitus antaa jatkovalmisteluohjeet.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Khall 27.02.2023 § 59
768/04.03.01/2022

Rauman kaupunki pidättäytyi ottamasta kiintiöpakolaisia vastaan vuonna 2023.

ELY-keskuksen 10-15 kiintiöpakolaisen esityksestä huolimatta, kunta itse päättää, mihin määrään sitoutuu.

Jos kunta tekee sopimuksen kiintiöpakolaisten vastaanotosta, kunta itse päättää saapumisajankohdan. Kunta voi määritellä vastaanottoajankohdan jo siinä vaiheessa, kun sitoutuu ja jos ko. ajankohdan käsillä ollessa kunta ei pystykään vastaanottamaan kiintiöpakolaisia, voi ajankohtaa siirtää eteenpäin.

Kunnanhallituksen 16.1.2023 asiaa koskevan käsittelyn jälkeen kiintiöpakolaisten vastaanottamisesta on keskusteltu hyvinvointialueen edustajan kanssa, Kokemäen ja Huittisten kaupunkien edustajien kanssa sekä paikallisen SPR edustajien kanssa.

Hyvinvointialueen edustajana tässä yhteydessä oli aikuisten sosiaalityön vastaanottopalveluiden johtava sosiaalityöntekijä. Neuvottelu ei ollut statukseltaan virallinen. Johtavan sosiaalityöntekijän mukaan aikuissosiaalityön resurssit ovat Eurassa rajalliset.

Huittinen ja Kokemäki ovat alustavasti suhtautuneet myönteisesti yhteisen maahanmuuttoon liittyvän resurssin järjestämiseen.

SPR Euran paikallisosaston hallitus on käsitellyt asiaa hallituksensa kokouksessa 14.2.2023. Heidän kannanottonsa mukaan osasto osallistuu mahdollisten uusien kiintiöpakolaisten kotouttamiseen. Resurssit eivät kuitenkaan riitä kuin yhden tai korkeintaan kahden pienen perheen avustamiseen. Edellytys osallistumisellemme on, että kunnalla on maahanmuutosta vastaava henkilö, jonka kanssa sovitaan meidän roolistamme ja tehtävistämme kotoutusprosessissa.

ELY-keskus ilmoitti 25.1.2023, että ministeriön mukaan kiintiöalokaatio suljetaan 31.12.2023. Jos kunnissa on vielä kesken vuotta 2023 koskevia kiintiöpakolaisten kuntapaikkoihin liittyviä päätösprosesseja ja myönteisiä

kuntapaikkapäätöksiä tehdään allokaation vahvistamisen jälkeen, paikat voidaan toimittaa tiedoksi Migriin, joka huomioi paikat sijoitusten suunnittelussa. Paikat voidaan huomioida, joko allokaatiossa tai varalla.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Juha Majalahti

Päätösehdotus

Kunnanhallitus hyväksyy ELY-keskuksen ja kunnan välisen sopimuksen, jonka myötä vuonna 2023 Euran kunnan vastaanottama kotoutumislain 2 §:n 2 ja 3 momentin piiriin kuuluvien henkilöiden määrä on noin 5 kiintiöpakolaista (esimerkiksi yksi perhe).

Vastaanottaminen voidaan toteuttaa aikaisintaan syksyllä ja se edellyttää, että vastaanottoon on sitoutunut paikallinen SPR, kunta on organisoinut työn edellyttämän resurssin ja hyvinvointialueen palvelut ovat vastaanottoon liittyen valmiit. Vastaanotettavalta perheeltä toivotaan luku- ja kirjoitustaitoa sekä ei vaativien sote-palveluiden tarvetta. Huomioitava on myös julkisen liikenteen kulkuyhteyksien puutteet, mikäli henkilöt vaativat palveluita, joita ei voida Euran kunnassa tuottaa.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.